

2019Z15428

Vragen van het lid **Ouwehand** (PvdD) aan de Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van Justitie en Veiligheid over *duizenden jonge varkens en kippen die in hun stal zijn gestorven door de hitte en de afhankelijkheid van de brandweer om oververhitting van stallen te voorkomen* (ingezonden 29 juli 2019).

Vraag 1

Heeft u er kennis van genomen dat op woensdag 24 juli 2019 honderden varkens in een stal in Middelharnis zijn gestorven als gevolg van de hitte in combinatie met een falend ventilatiesysteem?¹ Zo ja, wanneer was dit bekend op uw ministerie?

Vraag 2

Hoeveel dieren stonden er in de stal?

Vraag 3

Hoe oud waren de dieren?

Vraag 4

Hoeveel dieren zijn er precies gestorven?

Vraag 5

Kunt u toelichten wat voor type stal dit was? Gaat het om jonge varkens die in een dichte stal met volledig geautomatiseerde voer-, water- en ventilatiesystemen worden vetgemest voor de slacht? Zo nee, hoe zit het dan?

Vraag 6

Was de stal voorzien van luchtwassers?

Vraag 7

Waren bij deze stal een «passend noodstelsel» en een alarmsysteem aanwezig, conform uw antwoord op eerdere vragen van de Partij voor de Dieren over varkens die gestikt waren nadat de ventilatie in hun stal was

¹ <https://www.rijnmond.nl/nieuws/184363/Honderden-varkens-overleden-door-hitte-in-stal-Middelharnis>

uitgevallen?² Wanneer heeft de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) voor het laatst op deze locatie gecontroleerd op de aanwezigheid van deze voorzieningen? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst gecontroleerd of de voorziening werkt?

Vraag 8

Hoe laat is de ventilatie precies uitgevallen? Hoe laat en hoe werd dit ontdekt?

Vraag 9

Hoe laat zijn de dieren gestikt?

Vraag 10

Konden de dieren die het hadden overleefd wel zomaar «in andere stallen op het terrein» worden bijgezet? Had deze veehouder daar toevallig ruimte voor of heeft hij de maximale stalbezetting in die «andere stallen op het terrein» hiermee overschreden?

Vraag 11

Zijn er dieren vervroegd afgevoerd naar de slacht als gevolg van het uitvallen van het ventilatiesysteem? Zo ja, hoeveel en wanneer?

Vraag 12

Heeft u er kennis van genomen dat in de nacht van dinsdag 23 op woensdag 24 juli 2019 2.100 varkens in een stal in Maarheze de verstikkingsdood zijn gestorven omdat de ventilatie was uitgevallen?³ Zo ja, wanneer was dit op uw ministerie bekend?

Vraag 13

Kunt u toelichten wat voor type stal dit was? Gaat het om jonge varkens die in een dichte stal met volledig geautomatiseerde voer-, water- en ventilatiesystemen worden vetgemest voor de slacht? Zo nee, hoe zit het dan?

Vraag 14

Klopt het dat de stal was voorzien van luchtwassers, terwijl er eerder ventilatiekokers op het dak waren die zorgden voor de toevoer van verse lucht?

Vraag 15

Onderschrijft u de uitspraak van de betreffende veehouder, die over het plaatsmaken van de ventilatiekokers voor luchtwassers en de toevoer van verse lucht opmerkt: «Nu moeten de luchtwassers daarvoor zorgen. Als dan de stroom uitvalt, zit alles potdicht. Het werd er meer dan 40 graden. Daardoor zijn die varkens gestikt.»?

Vraag 16

Waren bij deze stal een «passend noodstelsel» en een alarmsysteem aanwezig? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst op deze locatie gecontroleerd op de aanwezigheid van deze voorzieningen? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst gecontroleerd of de voorziening werkt?

Vraag 17

Wat definieert u als een «passend noodstelsel» respectievelijk een adequaat alarmsysteem?

² «In het Besluit houders van dieren is opgenomen dat in het geval dieren afhankelijk zijn van kunstmatige ventilatie, dit ventilatiesysteem voorzien moet zijn van een passend noodstelsel waarmee voldoende verse lucht kan worden aangevoerd om de gezondheid en het welzijn van het dier te waarborgen als het hoofdstelsel uitvalt. Als het ventilatiesysteem uitvalt, moet een alarmsysteem in werking treden, dat regelmatig wordt getest. Dit is de verantwoordelijkheid van de veehouder, net als het technisch onderhoud van de systemen. De NVWA houdt toezicht op de aanwezigheid van deze voorzieningen en dat de voorziening werkt», Vragen van het lid Ouwehand (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de verstikkingsdood van 1.200 varkens nadat de ventilatie in hun volautomatische stal uitviel (ingezonden 14 augustus 2018), Aanhangsel Handelingen 2018–2019, nummer 479.

³ <https://nieuws.nl/algemeen/20190726/nvwa-onderzoekt-verstikkingsdood-2100-varkens/>

Vraag 18

Kunt u bevestigen dat de volautomatische stallen waarin naar schatting meer dan 90 procent van de biggen in Nederland worden vetgemest voor de slacht op afstand (kunnen) worden bestuurd via een app op de iPad, zoals de betreffende veehouder gewoon was?⁴

Vraag 19

Hoe laat is de ventilatie precies uitgevallen? Hoe laat en hoe werd dit ontdekt?

Vraag 20

Kunt u het relaas van de veehouder bevestigen, die zegt dat het alarm wel is afgegaan, dat hij direct is gaan kijken maar dat er geen redden meer aan was?⁵ Zo nee, hoe ging het dan?

Vraag 21

Hoe laat zijn de dieren gestikt?

Vraag 22

Hoeveel dieren stonden er in de stal?

Vraag 23

Hoe oud waren de dieren?

Vraag 24

Heeft u er kennis van genomen dat op donderdag 25 juli 2019 in Neer zo'n 4.000 kippen zijn gestorven als gevolg van de hitte in de stallen waarin ze zich bevonden?⁶ Zo ja, wanneer was dit bekend op uw ministerie?

Vraag 25

Hoeveel dieren zijn er precies gestorven?

Vraag 26

Kunt u toelichten wat voor type stallen dit zijn? Gaat het ook hier om dichte stallen met volledig geautomatiseerde voer-, water- en ventilatiesystemen waarin de kuikens werden vetgemest voor de slacht? Zo nee, hoe zit het dan?

Vraag 27

Waren de stallen voorzien van luchtwassers?

Vraag 28

Was de ventilatie uitgevallen of deed het ventilatiesysteem het wel, maar werd het ondanks het ventilatiesysteem veel te warm in de stallen?

Vraag 29

Waren bij deze stallen een «passend noodstelsel» en een alarmsysteem aanwezig? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst op deze locatie gecontroleerd op de aanwezigheid van deze voorzieningen? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst gecontroleerd of de voorziening werkt?

Vraag 30

Kunt u bevestigen dat op woensdag 24 juli 2019 de kritische grens van 34 graden Celsius in de stallen was overschreden?

Vraag 31

Kunt u bevestigen dat de gestorven dieren vleeskuikens van zes weken oud waren, die dus tegen of op hun «slachtgewicht» zaten c.q. waren?

Vraag 32

Kunt u bevestigen dat bij 34 graden Celsius of meer de hartspeer van deze dieren het kan begeven? Zo nee, hoe zit het dan?

⁴ <http://varkensvandaag.nl/archieven/305>

⁵ <https://nieuws.nl/algemeen/20190726/nvwa-onderzoekt-verstikkingsdood-2100-varkens/>

⁶ https://www.limburger.nl/cnt/dmf20190725_00116047/meerdere-kippen-omgekomen-6

Vraag 33

Welke bezettingsgraad hanteert deze veehouder in deze stallen om kuikens vet te mesten voor de slacht?

Vraag 34

Hoeveel kuikens worden door deze veehouder in deze stallen op jaarbasis vetgemest voor de slacht?

Vraag 35

Hoeveel kuikens sterven normaal gesproken jaarlijks in deze stallen van deze veehouder c.q. wat is het «reguliere» sterftepercentage in deze stallen van deze veehouder?

Vraag 36

Was de leeftijd van de kuikens in alle 7 stallen dezelfde, namelijk de eerder genoemde 6 weken? Zo nee, kunt u per stal specificeren hoeveel dieren er precies in de stal zaten, hoe oud de dieren waren en hoeveel van die dieren er gestorven zijn?

Vraag 37

Zijn er op woensdag 24 juli 2019 ook al dieren gestorven in deze stallen? Zo ja, hoeveel?

Vraag 38

Wanneer is de brandweer begonnen met het koelen van de daken, zodat de binnentemperatuur zou dalen?

Vraag 39

Hoe lang kon de brandweer blijven om de daken te koelen?

Vraag 40

Zijn er, nadat de brandweer was vertrokken op donderdag, nog meer dieren gestorven in deze stallen? Zo ja, hoeveel?

Vraag 41

Zijn er op vrijdag en verder, in de nasleep van de hitte, nog meer dieren gestorven in deze stallen? Zo ja, hoeveel?

Vraag 42

Zijn de dieren die het overleefd hebben inmiddels gevangen door een vangploeg, in kratten gestopt en afgevoerd naar de slacht? Zo ja, wanneer, en hoeveel dieren zijn er levend afgevoerd?

Vraag 43

Hoeveel van de levend afgevoerde dieren zijn dood aangekomen bij het slachthuis?

Vraag 44

Heeft u er kennis van genomen dat op donderdag 25 juli in Swifterbant zo'n 100 tot 150 kippen zijn gestorven als gevolg van de hitte in de stal waarin ze zich bevonden?⁷ Zo ja, wanneer was dit bekend op uw ministerie?

Vraag 45

Hoeveel dieren zijn er precies gestorven?

Vraag 46

Kunt u toelichten wat voor type stal dit was? Gaat het ook hier om een dichte stal met volledig geautomatiseerde voer-, water- en ventilatiesystemen waarin de kuikens werden vetgemest voor de slacht? Zo nee, hoe zit het dan?

Vraag 47

Was de stal voorzien van luchtwassers?

---

⁷ <https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/172872/enkele-honderden-kippen-gestikt-door-hitte-door-extreme-hitte-in-neer-brandweer-moet-140-000-dieren-koelen>

Vraag 48

Was de ventilatie uitgevallen of deed het ventilatiesysteem het wel, maar werd het ondanks het ventilatiesysteem veel te warm in de stallen?

Vraag 49

Waren bij deze stal een «passend noodstelsel» en een alarmsysteem aanwezig? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst op deze locatie gecontroleerd op de aanwezigheid van deze voorzieningen? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst gecontroleerd of de voorziening werkt?

Vraag 50

Kunt u bevestigen dat de gestorven dieren vleeskuikens van zes weken oud waren, die dus tegen of op hun «slachtgewicht» zaten c.q. waren?

Vraag 51

Kunt u het misverstand wegnemen dat deze dieren het te warm hadden doordat ze een «dik verenpak» zouden hebben, wat de woordvoerder van de brandweer leek te denken? Bent u bereid om aan mensen uit leggen, of in elk geval hier te bevestigen, dat vleeskuikens van 6 weken oud (die dus hun maximale leeftijd hebben bereikt) veelal juist grote gaten hebben in hun verenpak vanwege de omstandigheden waarin ze hebben moeten leven, dat zij vanwege hun zware lichaam sneller last hebben van hittestress dan normale kippen en dat zij bovendien een hoger metabolisme hebben, waardoor ze zelf ook nog eens meer warmte produceren?

Vraag 52

Kunt u bevestigen dat het de brandweer kennelijk was gelukt om de temperatuur in de stal te verlagen door het dak te koelen, maar dat de dieren alsnog gestorven zijn toen de brandweer was vertrokken?

Vraag 53

Hoe beoordeelt u de verklaring van de brandweer dat de luchtvochtigheid de dieren uiteindelijk fataal is geworden? Bedoelt de brandweer dat door het koelen van het dak met water de luchtvochtigheid in de stal is gestegen?

Vraag 54

Welke bezettingsgraad hanteert deze veehouder in deze stal om kuikens vet te mesten voor de slacht?

Vraag 55

Hoeveel kuikens worden door deze veehouder in deze stal op jaarbasis vetgemest voor de slacht?

Vraag 56

Hoeveel kuikens sterven normaal gesproken jaarlijks in deze stal van deze veehouder c.q. wat is het «reguliere» sterftepercentage in deze stal van deze veehouder?

Vraag 57

Zijn er op woensdag 24 juli 2019 ook al dieren gestorven in deze stal? Zo ja, hoeveel?

Vraag 58

Zijn er op vrijdag en verder, in de nasleep van de hitte, nog meer dieren gestorven in deze stal? Zo ja, hoeveel?

Vraag 59

Zijn de dieren die het overleefd hebben inmiddels gevangen door een vangploeg, in kratten gestopt en afgevoerd naar de slacht? Zo ja, wanneer, en hoeveel dieren zijn er levend afgevoerd?

Vraag 60

Hoeveel van de levend afgevoerde dieren zijn dood aangekomen bij het slachthuis?

Vraag 61

Zijn er buiten de gevallen die de media haalden nog meer dieren in hun stal gestorven als gevolg van de hitte? Zo nee, kunt u toelichten op basis waarvan u kunt uitsluiten dat dat is gebeurd? Zo ja, kunt u daar een overzicht van toesturen?

Vraag 62

Heeft u gelezen dat een mestkuikenstal in Kootwijkerbroek zo heet is geworden dat de brandweer is ingeschakeld om het dak te koelen?⁸

Vraag 63

Kunt u toelichten wat voor type stal dit is? Gaat het ook hier om een dichte stal met volledig geautomatiseerde voer-, water- en ventilatiesystemen waarin de kuikens worden vetgemest voor de slacht? Zo nee, hoe zit het dan?

Vraag 64

Was de stal voorzien van luchtwassers?

Vraag 65

Was de ventilatie uitgevallen of deed het ventilatiesysteem het wel, maar werd het ondanks het ventilatiesysteem veel te warm in de stal?

Vraag 66

Waren bij deze stal een «passend noodstelsel» en een alarmsysteem aanwezig? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst op deze locatie gecontroleerd op de aanwezigheid van deze voorzieningen? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst gecontroleerd of de voorziening werkt?

Vraag 67

Hoeveel dieren waren er in deze stal?

Vraag 68

Hoe oud waren deze kuikens?

Vraag 69

Zijn er alsnog dieren gestorven? Zo ja, hoeveel?

Vraag 70

Welke bezettingsgraad hanteert deze veehouder in deze stal om kuikens vet te mesten voor de slacht?

Vraag 71

Hoeveel kuikens worden door deze veehouder in deze stal op jaarbasis vetgemest voor de slacht?

Vraag 72

Hoeveel kuikens sterven normaal gesproken jaarlijks in deze stal van deze veehouder c.q. wat is het «reguliere» sterftepercentage in deze stal van deze veehouder?

Vraag 73

Heeft u gelezen dat het dak van een pluimveestal in Otterlo donderdagavond 25 juli 2019 door de brandweer is gekoeld, omdat de hitte de kippen in gevaar bracht?⁹

Vraag 74

Kunt u toelichten wat voor type stal dit is? Gaat het ook hier om een dichte stal met volledig geautomatiseerde voer-, water- en ventilatiesystemen waarin de kuikens worden vetgemest voor de slacht? Zo nee, hoe zit het dan?

⁸ <https://www.omroepgelderland.nl/nieuws/2417610/Brandweer-koelt-mestkuikenstal-vanwege-grote-hitte>

⁹ <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2019/07/26/brandweer-koelt-dak-pluimveestal-otterlo>

Vraag 75
Was de stal voorzien van luchtwassers?

Vraag 76
Was de ventilatie uitgevallen of deed het ventilatiesysteem het wel, maar werd het ondanks het ventilatiesysteem veel te warm in de stal?

Vraag 77
Waren bij deze stal een «passend noodstelsel» en een alarmsysteem aanwezig? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst op deze locatie gecontroleerd op de aanwezigheid van deze voorzieningen? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst gecontroleerd of de voorziening werkt?

Vraag 78
Hoeveel dieren waren er in deze stal?

Vraag 79
Hoe oud waren deze dieren?

Vraag 80
Zijn er alsnog dieren gestorven? Zo ja, hoeveel?

Vraag 81
Welke bezettingsgraad hanteert deze veehouder in deze stal om kuikens vet te mesten voor de slacht?

Vraag 82
Hoeveel kuikens worden door deze veehouder in deze stal op jaarbasis vetgemest voor de slacht?

Vraag 83
Hoeveel kuikens sterven normaal gesproken jaarlijks in deze stal van deze veehouder c.q. wat is het «reguliere» sterftepercentage in deze stal van deze veehouder?

Vraag 84
Heeft u gelezen dat donderdagavond 25 juli 2019 op een bedrijf in Nijkerk dat eenden en kalkoenen vetmest voor de slacht een aantal stallen zo warm is geworden dat de brandweer is komen koelen?¹⁰

Vraag 85
Kunt u toelichten wat voor type stallen dit betreft? Gaat het ook hier om dichte stallen met volledig geautomatiseerde voer-, water- en ventilatiesystemen waarin eenden- respectievelijk kalkoenkuikens worden vetgemest voor de slacht? Zo nee, hoe zit het dan?

Vraag 86
Waren de stallen voorzien van luchtwassers?

Vraag 87
Was de ventilatie uitgevallen of deed het ventilatiesysteem het wel, maar werd het ondanks het ventilatiesysteem veel te warm in de stallen?

Vraag 88
Waren bij deze stal een «passend noodstelsel» en een alarmsysteem aanwezig? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst op deze locatie gecontroleerd op de aanwezigheid van deze voorzieningen? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst gecontroleerd of de voorziening werkt?

Vraag 89
Hoeveel dieren waren er in deze stallen?

---

¹⁰ <https://www.ad.nl/amersfoort/kalkoenenstal-bij-nijkerk-wordt-te-warm-brandweer-zorgt-voor-verkoeling-af1acbd2/>

Vraag 90
Hoe oud waren deze eenden en kalkoenen?

Vraag 91
Zijn er alsnog dieren gestorven? Zo ja, hoeveel?

Vraag 92
Heeft u gelezen dat op donderdag 25 juli 2019 bij twee varkensstallen in Gewande de stroom was uitgevallen?¹¹

Vraag 93
Kunt u toelichten wat voor type stallen dit zijn? Gaat het om jonge varkens die in een dichte stal met volledig geautomatiseerde voer-, water- en ventilatiesystemen worden vetgemest voor de slacht? Zo nee, hoe zit het dan?

Vraag 94
Zijn de stallen voorzien van luchtwassers?

Vraag 95
Hoe oud zijn de dieren in deze stallen?

Vraag 96
Welk systeem was c.q. welke systemen waren er precies uitgevallen als gevolg van de stroomstoring?

Vraag 97
Hoe laat is de stroom uitgevallen en hoe laat en hoe is dit ontdekt?

Vraag 98
Hoe laat is de brandweer gaan koelen?

Vraag 99
Hoe lang heeft de stroomstoring geduurd en hoe lang heeft de brandweer gekoeld?

Vraag 100
Waren bij deze stallen een «passend noodstelsel» en een alarmsysteem aanwezig? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst op deze locatie gecontroleerd op de aanwezigheid van deze voorzieningen? Wanneer heeft de NVWA voor het laatst gecontroleerd of de voorziening werkt?

Vraag 101
Bent u bekend met het bericht «Relatief veel aanvragen voor koelen van stallen»¹² waarin de Gelderse brandweer vertelt dat het geen kwestie is van «u vraagt, wij draaien»?

Vraag 102
Kunt u bevestigen dat hulp van de brandweer weliswaar kan worden ingeroepen door de veehouderij, maar dat de brandweer niet de hoogste prioriteit zal geven aan het koelen van stallen als er ergens anders brand is of mensen in nood zijn?

Vraag 103
Hoeveel verzoeken tot hulp bij het koelen van stallen zijn er de afgelopen week gedaan bij de brandweer?

Vraag 104
Hoeveel daarvan heeft de brandweer kunnen honoreren?

---

¹¹ <https://www.ad.nl/den-bosch/brandweer-koelt-twee-varkensstallen-in-gewande-tijdens-stroomstoring~a6596be5/>

¹² <https://edestad.nl/lokaal/relatief-veel-aanvragen-voor-koelen-van-stallen-622187>

Vraag 105

Hoe vaak heeft de brandweer de actie moeten afbreken wegens andere prioriteiten of simpelweg om «manschappen en materieel te sparen en inzetbaar te houden», zoals in Swifterbant lijkt te zijn gebeurd?

Vraag 106

Hoe wordt het al dan niet gebruiken van «duizenden liters water» afgewogen en aan de hand van welke criteria? Speelt de droogte daarbij een rol?

Vraag 107

Hoeveel capaciteit heeft de brandweer beschikbaar om bij hoge temperaturen in de toekomst te helpen bij het koelen van stallen?

Vraag 108

Vindt u het verantwoord om weerloze dieren die al vanaf 26 graden Celsius te lijden hebben van ernstige hittestress, op te sluiten in potdichte stallen die afhankelijk zijn van technische ventilatiesystemen voor de aanvoer van verse lucht, wetende dat de brandweer in geval van oververhitting niet altijd kan bijspringen, en in het geval van brand zelfs bijna nooit kan voorkomen dat de dieren in de stal omkomen door verstikking?

Vraag 109

Wat gaat u concreet doen om hittestress bij dieren in stallen in de toekomst te voorkomen?

Vraag 110

Wanneer kan de Kamer uw plannen hiervoor tegemoet zien?